

۱ در هریک از ابیات زیر قافیه و ردیف را مشخص کنید.

الف) چون رایت عشق آن جهان‌گیر / شد چون مه لیلی آسمان‌گیر
 ب) خویشان همه در نیاز با او و هریک شده چاره ساز با او
 ج) گفتند به اتفاق یک‌سر / کز کعبه گشاده گردد این در
 د) گو یا رب از این گزاف‌کاری / توفیق دهم به رستگاری
 ه) دانست که دل، اسیر دارد / دردی نه دواپذیر دارد

۲ در متن زیر واژه‌های وندی، مرکب و وندی - مرکب را مشخص کنید.

«نوعی طنز اجتماعی همراه با خرده‌گیری‌های رندانه در آثار شاعران و نویسندگان عارف وجود دارد که گاه از زبان مجذوبان در قالب داستان‌های دل‌نشین بیان شده است. در مصیبنامه‌ی عطار، از این تمثیلات طنزآمیز فراوان است.»

۳ تعداد واج و هجاهای هریک از واژه‌های زیر را مشخص کنید.

ابر: هنجارشکنی: سوخت: دستگیره: پُرسمان: خواهر:

۴ با استفاده از واژه‌های زیر جدول را کامل کنید.

«دستاورد، تنگنا، خورش، پایدار، دادستان، کردار، صمیمی، آزار دیدن، قلمرو، نامه‌رسان، هویت، ساقه، برابر، بررسی»

ساده	وندی	مرکب	وندی - مرکب

۵ تعداد جمله‌های هر عبارت را روبه‌روی آن بنویسید. (مشخص کنید).

الف) رو سر به بالین نه، تنها مرا رها کن / ترک من خراب شبگرد مبتلا کن (.....)
 ب) هزار باره چراگاه خوش‌تر از میدان / ولیکن اسب ندارد به دست خویش عنان (.....)
 ج) گفتمی به برم بنشین یا از سر جان برخیز / فرمان برمت جانا، بنشینم و برخیزم (.....)
 د) گفتم مذمت اینان روا مدار که خداوند کرم‌اند، گفت غلط گفتمی که بنده‌ی درم‌اند. (.....)
 ه) روزها گر رفت، گو رو باک نیست / تو بمان ای آنچه چون تو پاک نیست (.....)

۶ معنی هریک از ابیات زیر را به نثر روان بنویسید.

الف) چون موسم حج رسید برخاست / اشتر طلبید و محمل آراست
 ب) می‌گفت گرفته حلقه در بر / کامروز منم چو حلقه بر در
 ج) پرورده‌ی عشق شد سرشتم / جز عشق مباد سرنوشتتم

ترتیب آرایه‌های «استعاره، کنایه، مجاز، ایهام و تشبیه» را با توجه به ابیات زیر بنویسید.
 الف) پایی که بر نیاید روزی به سنگ عشقی / گویم جان ندارد، یا دل نمی‌سپارد
 ب) آفرین بر زبان شیرینت / کاین همه شور در جهان انداخت
 ج) حسن روی تو به یک جلوی که در آینه کرد / این همه نقش در آینه اوهام افتاد
 د) کمند صید بهرامی بیفکن جام جم بردار / که من پیمودم این صحرا نه بهرام است و نه گورش
 ه) از این رباط دو در چون ضرورت است رجل / رواق و طاق معیشت، چه سربلند و چه پست
 (..... ، ، ، ،)

در هریک از ابیات زیر قافیه و ردیف را مشخص کنید.
 الف) چون رایت عشق آن جهان‌گیر / شد چون مه لیلی آسمان‌گیر
 ب) خویشان همه در نیاز با او / هریک شده چاره ساز با او
 ج) گفتند به اتفاق یک‌سر / کز کعبه گشاده گردد این در
 د) گو یا رب از این گزاف‌کاری / توفیق دهم به رستگاری
 ه) دانست که دل، اسیر دارد / دردی نه دواپذیر دارد

در ابیات زیر استعاره و مفهوم آن را مشخص کنید.
 الف) چون رایت عشق آن جهان‌گیر / شد چون مه لیلی آسمان‌گیر
 ب) در بن این پرده‌ی نیلوفری / کیست کند با چو منی همسری؟
 ج) گفت اگر خواهد دلت زین لعل می‌گون خنده‌ای / گریه‌ها می‌کن به صد خون جگر، گفتم به چشم
 د) میرم از غصه که ناگاه به آن ماه رسد / آه سردی که من سوخته ناگاه کشم

در هریک از ابیات زیر ارکان تشبیه را مشخص کنید.
 الف) چون رایت عشق آن جهان‌گیر / شد چون مه لیلی آسمان‌گیر
 ب) فرزند عزیز را به صد جهد / بنشانند چو ماه در یکی مهد
 ج) آمد سوی کعبه سینه پر جوش / چون کعبه نهاد حلقه در گوش
 د) از جای چو مار حلقه برجست / در حلقه‌ی زلف کعبه زد دست
 ه) می‌گفت گرفته حلقه در بر / کامروز منم چو حلقه بر در

واژه‌هایی را که نقش یکسانی دارند، از سمت راست به چپ وصل کنید. (یک گزینه اضافی است).

الف) اشتر طلبید و محمل آراست	الف) درماند پدر به کار او سخت
ب) دانست که دل اسیر دارد	ب) آزاد کن از بلا‌ی عشقم
ج) از جای چو مار حلقه برجست	ج) کاین قصه شنید، گشت خاموش
د) گفتند به اتفاق یک‌سر	د) بستان و به عمر لیلی افزای
	ه) جز عشق مباد سرنوشتم

در متن زیر واژه‌های ون‌دی، مرکب و ون‌دی - مرکب را مشخص کنید.
 «نوعی طنز اجتماعی همراه با خرده‌گیری‌های زندانه در آثار شاعران و نویسندگان عارف وجود دارد که گاه از زبان مجذوبان در قالب داستان‌های دل‌نشین بیان شده است. در مصیبت‌نامه‌ی عطار، از این تمثیلات طنزآمیز فراوان است.»

صامت‌ها را با «ص» و مصوت‌ها را با «م» در واژه‌های زیر مشخص کنید.

الف) غرورانگیز:
 ب) آسایشگاه:
 ج) سعدی‌نامه:

۱۴

در متن زیر تعداد واج و هجای واژه‌های مرکب را مشخص کنید.
 «بسیاری از نویسندگان نکته‌سنج و ژرف‌نگر، در سفر، به ثبت دیده‌ها و شنیده‌های خود در مورد مسائل گوناگون فرهنگی و اخلاقی و ... پرداخته و از این ره‌گذر، سفرنامه‌هایی ارزشمند به یادگار گذاشته‌اند.»

۱۵

نوع فعل‌های به‌کار رفته در متن زیر را مشخص کنید. (از نظر زمان)
 «سری گفت: وی در کوه ساکن شده است؟ بس کاری نباشد. مرد باید در میان بازار مشغول تواند بود. چنان‌که یک لحظه از حق تعالی غافل نشود.»

۱۶

در عبارت‌های زیر نقش واژه‌های مشخص شده را بنویسید.
 الف) چون رایب عشق آن جهانگیر / شد چون مه لیلی آسمان‌گیر
 ب) پرورده‌ی عشق شد سرشتم / جز عشق مباد سیرنوشتیم
 ج) فرزند عزیز را به صد جهد / بنشانند چو ماه در یکی مه‌د
 د) بیچارگی ورا چو دیدند / در چاره‌گری زیان کشیدند

۱۷

تعداد جمله‌های هر عبارت را روبه‌روی آن بنویسید. (مشخص کنید).
 الف) رو سر به بالین نه، تنها مرا رها کن / ترک من خراب شبگرد مبتلا کن (.....)
 ب) هزار باره چراگاه خوش‌تر از میدان / ولیکن اسب ندارد به دست خویش عنان (.....)
 ج) گفتمی به برم بنشین یا از سر جان برخیز / فرمان برمت جانا، بنشینم و برخیزم (.....)
 د) گفتم مذمت اینان روا مدار که خداوند کرم‌اند، گفت غلط گفتمی که بنده‌ی درم‌اند. (.....)
 هـ) روزها گر رفت، گو رو باک نیست / تو بمان ای آن‌چه چون تو پاک نیست (.....)

۱۸

هم‌خانواده‌ی هریک از واژه‌های زیر را در ابیات بیابید و روبه‌روی آن بنویسید. (یک واژه اضافی است).
 «حاجت، مبتلا، معمار، زیارت، غایب»
 الف) پیش او هم مکرمت هم محمدمت حاصل شده‌ست / هادم بخل او بود کو جود را عامر شود (.....)
 ب) کس نیست که افتاده آن زلف دو تا نیست / در رهگذر کیست که دامی ز بلا نیست (.....)
 ج) از زائر و از سائل و خدمتگر و مداح / هر روز بدان درگه چندین نفر آید (.....)
 د) مدعی خواست که آید به تماشاگه راز / دست غیب آمد و بر سینه‌ی نامحرم زد (.....)

۱۹

الگوی هجایی واژه «آیات» را بنویسید.

۲۰

الگوی هجایی واژه‌ی «بهره‌مند» را بنویسید.

۲۱

الگوی هجایی واژه‌ی «آوا» را بنویسید.

۲۲

الگوی هجایی واحدهای زبانی زیر را بنویسید.
 رعد - خویشتن - خورشید - موذن - بنفشه - ماه

۲۳

تعداد هجاها (بخش) و واج‌های کلمه‌ی «اردک» را مشخص کنید.

۲۴

تعداد هجاها (بخش) و واج‌های کلمه‌ی «دبیرستان» را مشخص کنید.

۲۵ الگوی هجایی واژه‌ی «مؤذن» را بنویسید.

۲۶ الگوی هجایی واژه‌ی «انس» را بنویسید.

۲۷ الگوی هجایی واژه‌ی «آبی» را بنویسید.

۲۸ هسته‌ی گروه اسمی «دفترچه‌های مشق بچه‌ها» کدام است؟ تعداد واج‌های هسته را مشخص کنید.

۲۹ از راه جانشین‌سازی واج‌ها در ساخت آوایی کلمه‌ی «نان»، ده کلمه‌ی جدید بسازید.

۳۰ تعداد هجا(بخش) و واج کلمات زیر را مشخص کنید.
دانش، آسمان، نغز، کاشانه، مهربان، یادگار

۱

۲

۳

۴

۵

۶

الف) هنگامی که زمان حج فرا رسید، پدر مجنون شتر مهیا کرد و کجاوه‌ای بر آن نهاد.
ب) در حالی که حلقه در کعبه را در آغوش گرفته بود، می‌گفت خداوند من امروز مانند این حلقه بر در کعبه، بنده و اسیرم.

ج) سرشت و طبع من پرورش‌یافته‌ی عشق شد، خداوند سرنوشت مرا جز عشق قرار مده.

۷

هـ، الف، ب، د، ج

۸

الف) قافیه: جهانگیر، آسمان‌گیر
ب) نیاز، چاره‌ساز: قافیه / ردیف: با او
ج) یکسر، در: قافیه
د) گزاف‌کاری، رستگاری: قافیه
هـ) اسیر، دواپذیر: قافیه / دارد: ردیف

۹

الف) مه: استعاره از چهره
ج) لعل: استعاره از لب
ب) پرده نیلوفری: استعاره از آسمان
د) ماه: استعاره از معشوق

۱۰

الف) رایت عشق: مشبه / چون: ادات / مه لیلی: مشبه به / آسمان‌گیر: وجه شبه
ب) فرزند: مشبه / چو: ادات / ماه: مشبه به / وجه شبه: زیبایی
ج) او: مشبه / حلقه: مشبه به / چون: ادات
د) او: مشبه / چو: ادات / مار حلقه: وجه شبه / برجستن: وجه شبه
هـ) من: مشبه / حلقه: مشبه به / چون: ادات / بر در بودن: وجه شبه

۱۱

الف = ب / ب = ج / ج = د / د = الف
گزینه‌ی (هـ) اضافی است.

۱۲

وندی ← نوعی، اجتماعی، همراه، رندانه، شاعران، نویسندگان، مجذوبان، داستان‌ها، تمثیلات
مرکب ← دل‌نشین، مصیبت‌نامه، طنزآمیز
وندی - مرکب ← خرده‌گیری‌ها

۱۳ الف / ص / م / م / ص / م / ص / م / ص / م / ص / م / ص / م / ص

ب / ص / م / م / ص / م / ص / م / ص / م / ص / م / ص / م / ص

ج / ص / م / م / ص / م / ص / م / ص / م / ص / م / ص / م / م

۱۴ نکته سنج ← ن / - / ک / ت / - / س / - / ن / ج ← ۹ واج / ۳ هجا

ژرفنگر ← ژ / - / ر / ف / ن / - / گ / - / ر ← ۹ واج / ۳ هجا

رهگذر ← ر / - / ه / گ / - / ذ / - / ر ← ۸ واج / ۳ هجا

۱۵ گفت: ماضی ساده / ساکن شده است: ماضی نقلی / (تواند) بتواند: مضارع التزامی / نشود: مضارع التزامی

۱۶ الف) رایب = نهاد / آسمان گیر = مسند

ب) پرورده‌ی عشق = مسند / سرنوشت = نهاد

ج) ماه = متمم / مهد = متمم

د) او = مضاف الیه / زبان = مفعول

۱۷ الف) ۴ جمله

ب) ۲ جمله

ج) هفت جمله

د) شش جمله

ه) هفت جمله

۱۸ واژه‌ی «حاجت» اضافی است.

گزینه‌ی الف) معمار

گزینه‌ی ج) زیارت

گزینه‌ی ب) مبتلا

گزینه‌ی د) غایب

۱۹ صامت + مصوّت (۰/۲۵)

صامت + مصوّت + صامت (۰/۲۵) (ص ۹ و ۱۰)

صامت + مصوّت (۰/۲۵)

۲۰ صامت + مصوت + صامت (۰/۲۵)

صامت + مصوت + صامت + صامت (۰/۲۵)

۲۱ صامت + مصوّت + صامت + مصوّت

خویشتن } خویش ← صامت + مصوت + صامت
تن ← صامت + مصوت + صامت

مؤذن

بنفشه

خورشید } خور ← صامت + مصوت + صامت
شید ← صامت + مصوت + صامت

۲۳ ۶ واج (۰/۲۵) ۲ هجا (۰/۲۵)

۲۴ ۱۰ واج (۰/۲۵) ۴ هجا (۰/۲۵)

۲۵ صامت + مصوت (۰/۲۵) ، صامت + مصوت + صامت (۰/۲۵) ، صامت + مصوت + صامت (۰/۲۵)

۲۶ صامت + مصوت + صامت + صامت (۰/۵)

۲۷ آ: صامت + مصوت (۰/۲۵) بی: صامت + مصوت (۰/۲۵)

۲۸ هسته: دفترچه - ۸ واج / د / ، / ف / ، / ت / ، / ر / ، /

چ / ، /

۲۹ ۱- نان ۲- نار ۳- نام ۴- ناو ۵- ناز ۶-

دان ۷- سان ۸- وان ۹- بان ۱۰-

هان ۱۱- ناب

۳۰ هجا: دانش (/ دان / ، / ش /) - آسمان (/ آ / ، / س / ، / مان /) ۳ یا (/ س / ، / مان /) ۲- نغز (/ نغز /) ۱ هجا

کاشانه (/ کا / ، / شا / ، / نه /) ۳- مهربان (/ مه / ، / ز / ، / بان /) ۳ اگر مهربان خوانده شود یک هجا و یک واج کم می‌شود.

یادگار (/ یا / ، / د / ، / گار /) ۳ هجا در صورتی که یادگار خوانده شود یک واج و یک هجا کم می‌شود.

تعداد واج‌ها:

دانش: (/ د / ، / ا / ، / ن / ، / س / ، / ش /) ۵ ، آسمان: (/ ا / ، / ا / ، / س / ، / م / ، / ا / ، / ن /) ۷ واج و اگر آسمان خوانده

شود ۶ واج ،

نغز: (/ ن / ، / ا / ، / غ / ، / ز /) ۴ واج، کاشانه: (/ ک / ، / ا / ، / ش / ، / ا / ، / ن /) ۶ واج،

مهربان: (/ م / ، / ا / ، / ه / ، / ر / ، / ب / ، / ا / ، / ن /) ۸ واج. اگر مهربان خوانده شود ۷ واج،

یادگار: (/ ی / ، / ا / ، / د / ، / گ / ، / ر /) ۷ واج اگر یادگار خوانده شود ۶ واج.